

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЛІДЕРСТВО ТА КОМАНДОТВОРЕННЯ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	19 Архітектура та будівництво
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	193 Геодезія та землеустрій
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Агробіотехнологічний

Біла Церква – 2023

Лідерство та командотворення. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти агробіотехнологічного факультету за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій», перший (бакалаврський) рівень вищої освіти / Розробники Л.П. Хахула, Б.В. Хахула. Біла Церква: БНАУ, 2023. 19 с.

Розробники: Л.П. Хахула, канд. пед. наук, доцент

Б.В. Хахула, доктор філософії в галузі економіки, доцент

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри менеджменту
(Протокол №1 від 23.08.2023 р.)

Завідувач кафедри менеджменту,
д-р екон. наук, професор

Ю.С. Гринчук

Гарант ОП «Геодезія та землеустрій»,
канд. екон. наук, доцент

Т.М. Сіроштан

Схвалено науково-методичною комісією агробіотехнологічного факультету
(Протокол №1 від 23.08.2023 р.)

Голова науково-методичної комісії,
канд. с.-г. наук, доцент

В.С.Хахула

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	7
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
6.1. Лекції	8
6.2. Практичні заняття	9
6.3. Самостійна робота	11
6.4.Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	13
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	14
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	15
9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ	15
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	16
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	17
12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	18

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2023-2024 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Лідерство та командотворення» для денної форми навчання виділено всього 90 академічних годин (3 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних – 36 години (лекції – 12, практичні заняття – 24), самостійна робота студентів – 54 години.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	Галузь знань 19«Архітектура та будівництво»	Обов'язкова	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 193Геодезія та землеустрій	Рік підготовки	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – бізнес-проект		4-й	4-й
Загальна кількість академічних годин – 90		Семестр	
		8-й	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Лекції	
		12 год	6 год
		Практичні	
		24 год	6 год
		Самостійна робота	
54 год.	78 год.		
Підсумковий контроль: залік			

Метою вивчення дисципліни є формування системи професійної компетентності (знань, прикладних вмінь та навичок) у здобувачів спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» щодо використання принципів, типів, інструментів лідерства керівником та забезпечення функціонування налагодженої роботи в команді для тривалого ділового партнерства в майбутній професійній діяльності.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Лідерство та командотворення» базується на знаннях таких дисциплін як «Вступ до спеціальності», вивченої на 1-му курсі, та «Економіка в землеустрої», що вивчається паралельно.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Перелік компетентностей за Стандартом вищої освіти України	Результати навчання за ОП спеціальності 193 «Геодезія та землеустрої»	Результати навчання з дисципліни
<p>Загальні компетентності: ЗК 1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК8. Здатність працювати в команді. ЗК9. Здатність до міжособистісної взаємодії. ЗК11. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.</p> <p>Спеціальні компетентності: СК8. Здатність здійснювати професійну діяльність у сфері геодезії та землеустрою з урахуванням вимог професійної і цивільної безпеки, охорони праці, соціальних, екологічних, етичних, економічних аспектів.</p>	<p>РН2. Організувати і керувати професійним розвитком осіб і груп.</p> <p>РН3. Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументацію.</p>	<p>РН 2.1. Знати сутність, основні функції, особливості різних стилів лідерства, передумов ефективного лідерського впливу. РН 2.2. Знати основні принципи лідерства й командотворення під час професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою. РН 3.1. Вміти формувати та проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі в сфері садово-паркового господарства. РН 3.2. Володіти методами ефективного командотворення. РН 3.3. Вміти працювати в колективі фахівців-землевпорядників та нефахівців й налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань, використовуючи принципи тимблдингу.</p>

Soft skills:

- **комунікативні навички:** письмове, вербальне й невербальне спілкування; уміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести суперечки і відстоювати свою позицію, спілкування в конфліктній ситуації; навички створення, керування й побудови відносин у команді;

- **уміння виступати привселюдно:** навички, необхідні для виступів на публіці; проводити презентації;
- **керування часом:** уміння справлятися із завданнями вчасно;
- **гнучкість і адаптивність:** гнучкість, адаптивність і здатність мінятися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблем;
- **лідерські якості:** уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння встановлювати мету, планувати;
- **особисті якості:** креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до оточуючих.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛІДЕРСТВО ТА КОМАНДОТВОРЕННЯ»

Змістовий модуль 1.

Лідерство та етичні засади ділових стосунків

- Тема 1.1. Вступ до теорії і практики формування лідера.
- Тема 1.2. Структура лідерства та теорії його походження.
- Тема 1.3. Харизматичне лідерство.
- Тема 1.4. Лідери нового покоління.
- Тема 1.5. Стили лідерства.
- Тема 1.6. Гендерні аспекти лідерства.
- Тема 1.7. Лідерство в молодіжних колективах.

Змістовий модуль 2.

Корпоративна культура фахівців садово-паркового господарствата тімблдінг

- Тема 2.1. Предмет корпоративної культури.
- Тема 2.1. Тімблдінг.
- Тема 2.3. Культура управління як елемент корпоративної культури та тімблдінгу.
- Тема 2.4. Основи роботи в команді. Методика тімблдінгу.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	п	ср		л	п	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Змістовий модуль 1.</i>								
Лідерство та етичні засади ділових стосунків								
Тема 1. Вступ до теорії і практики формування лідера	10	1	2	7	8,5	0,5	0,5	7,5
Тема 2. Структура лідерства та теорії його походження	8	1	2	5	7,5	0,5	0,5	6,5
Тема 3. Харизматичне лідерство	7	1	2	4	7,5	0,5	0,5	6,5
Тема 4. Лідери нового покоління	9	1	2	6	7,5	0,5	0,5	6,5
Тема 5. Стили лідерства	9	1	2	6	7,5	0,5	0,5	6,5
Тема 6. Гендерні аспекти лідерства	9	1	2	6	9,5	0,5	0,5	8,5
Тема 7. Лідерство в молодіжних колективах	7	1	2	4	9,5	0,5	0,5	8,5
<i>Змістовий модуль 2.</i>								
Корпоративна культура фахівців-землевпорядників та тимбілдінг								
Тема 8. Предмет корпоративної культури	8	1	2	5	8	1	1	6
Тема 9. Тимбілдінг	7	1	2	4	7,5	0,5	0,5	6,5
Тема 10. Культура управління як елемент корпоративної культури та тимбілдіingu	8	1	2	5	9,5	0,5	0,5	8,5
Тема 11. Основи роботи в команді. Методика тимбілдіingu	8	2	4	2	7,5	0,5	0,5	6,5
Усього годин	90	12	24	54	90	6	6	78

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, ср – самостійна робота студентів.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1.</i> Лідерство та етичні засади ділових стосунків	
1.1. Вступ до теорії і практики формування лідера. Опис навчальної дисципліни: цілей, змісту, очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання. Принципи академічної доброчесності. Природа лідерства. Визначення основних понять лідерства. Елементи лідерства. Сучасна парадигма лідерства. Знання лідерства. Історичний огляд основних концепцій. Мистецтво і наука лідерства. Розвиток лідерства – вимога сьогодення. Лідер та лідерство в сфері землеустрою.	1
1.2. Структура лідерства та теорії його походження. Теорії особистісних якостей. Поведінкові теорії. Теорія індивідуалізованого лідерства. Ситуаційні теорії. Атрибутивні теорії. Теорії заміників лідерства. Теорії харизматичного лідерства.	1
1.3. Харизматичне лідерство. Сутність поняття «харизма». Функції харизми при забезпеченні влади. Співвідношення понять популярності і харизми, іміджу і харизми. Значення харизми для реалізації лідерства. Етичні прояви харизми. Ознаки неетичного харизматичного лідерства.	1
1.4. Лідери нового покоління. Сутність поняття «стратегічне лідерство». Сфера стратегічного лідерства. Сутність поняття «образ майбутнього». Суспільні виклики, що формують новий тип лідерства. Розвиток особистості сучасного лідера.	1
1.5. Стилi лідерства. Поняття стилю в лідерстві й менеджменті та його класифікація. Особиста ефективність лідера. Технології делегування повноважень. Вибір найбільш адекватного стилю керівництва та лідерства. Стилi лідерства за Гоулманом. Стилi лідерської поведінки менеджера у сфері геодезії та землеустрою. Принципи і навички лідерської поведінки.	1
1.6. Гендерні аспекти лідерства. Особливості жіночого лідерства. Проблеми та труднощі на шляху до жіночого лідерства.	1
1.7. Лідерство в молодіжних колективах. Лідер неформальної молодіжної групи: основні риси та якості. Джерела влади лідера та порівняння їх характеристик. Класифікація лідерів-неформалів за стилями керівництва, їх характеристика та діяльність. Проблеми сучасного лідера неформальної молодіжної	1

групи.Лідер як соціальний архітектор. Зміни – основа розвитку. Образ майбутнього.	
Разом за змістовий модуль 1	7
<i>Змістовий модуль 2.</i>	
Корпоративна культура фахівців-землевпорядників та тимбілдінг	
2.1. Предмет корпоративної культури. Сутність поняття «корпоративна культура». Відмінності організаційної та корпоративної культури. Критерії класифікації корпоративної культури. Основні елементи і функції корпоративної культури. Чинники, що впливають на корпоративну культуру фахівців-землевпорядників.	1
2.2. Тімбілдінг. Сутність командотворення: визначення, види, форми. Сутність поняття «команда». Ознаки команди. Функції команди. Команда як сукупний суб'єкт діяльності. Підходи до формування командиземлевпорядної служби. Типологія взаємин всередині команди. Структурні елементи команди. Стадії розвитку команди. Типи і характеристики команд.	1
2.3. Культура управління як елемент корпоративної культури та тимбілдіingu. Професійно важливі якості керівника команди. Групи ролей в команді. Функціональні та командні ролі. Роль лідера в команді. Типологія лідерства. Лідерство і трансляція цінностей в організації. Особливості лідерства у командах соціокультурної сфери. Управління командою фахівців у галузі геодезії та землеустрою. Управління конфліктами, стилі вирішення конфліктів. Створення ефективних команд.	1
2.4. Основи роботи в команді. Методика тимбілдіingu. Основні принципи роботи команди. Типи команд в організації. Творча команда і творчий колектив як команда. Ролі та норми в команді. Робота в команді і взаємозалежність. Оцінка креативності. Основні загрози креативності команд.	2
Разом за змістовий модуль 2	5
Всього	12

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1.</i>		
Лідерство та етичні засади ділових стосунків		
	1.1. Вступ до теорії і практики формування лідера. Еволюція визначення лідерства. Характеристика лідерів. Особистісні риси лідера. Види лідерів. Соціально-психологічний феномен лідерства. Формування лідерських якостей у воєнний час. Самооцінка лідерських здібностей. Закони лідерства. Ролі і обов'язки лідера.	2

Фактори, які визначають здібності до лідерства. Визначення типів темпераменту та сильних і слабких сторін лідерів. Особливості освітнього лідерства.	
1.2. Структура лідерства та теорії його походження. Експериментальне дослідження лідерства в рамках різних теорій. Сутнісне порівняння теорій лідерства.	2
1.3. Харизматичне лідерство. Поняття етичного та неетичного харизматичного лідера, порівняння особливостей стилів їхньої поведінки. Складання «рецепту» харизматичного лідерства. Основні типи компетенцій лідера.	2
1.4. Лідери нового покоління. Характеристики інноваційних лідерів. Особливості лідерства ХХ і ХХІ столітті, аналіз та порівняння викликів, з якими зіштовхувалися ці лідери, специфіка їх стилів вирішення проблем. Розробка тренінгу навичок лідерів. Технологія лідерської поведінки.	2
1.5. Стилi лідерства. Розгляд резонансних та дисонансних стилів лідерства. Тренінг на тему «Стилi та типи лідерства фахівців-землевпорядників», «Формальне та неформальне лідерство». Реалізація на практиці авторитарного та демократичного стилів управління. Дослідження орієнтації керівника-лідера при прийнятті рішень. Розгляд стратегічного лідерства.	2
1.6. Гендерні аспекти лідерства. Розгляд питань щодо гендерних аспектів лідерства та встановлення рівноваги між кількістю жінок та чоловіків лідерів. Феномен «скляної стелі», феномен «теплиці», бар'єр відбору.	2
1.7. Лідерство в молодіжних колективах. Джерела влади лідера та порівняння їх характеристик. Класифікація лідерів-неформалів за стилями керівництва, їх характеристика та діяльність. Аналіз факторів та критеріїв успішного лідерства. Особистий розвиток.	2
Разом за змістовий модуль 1	14
<i>Змістовий модуль 2.</i>	
Корпоративна культура фахівців-землевпорядників та тимбілдінг	
2.1. Предмет корпоративної культури. Корпоративна культура як засіб і результат командотворення. Формування корпоративної культури і цінності. Типи корпоративної культури. Відпрацювання навичок побудови ефективних комунікацій в землевпорядкуванні. Розробка кейсу «Формування атрибутів корпоративної культури». Аналіз артефактів корпоративної культури, групових норм і цінностей.	2
2.2. Тимбілдінг. Психолого-соціальні підходи до процесу тимбілдінгу. Командний дух. Визначення критеріїв згуртованої команди фахівців-землевпорядників. Правила роботи в команді. Розбір ситуацій	2

суперництва та співпраці в команді, конкуренції або кооперації. Умови перетворення колективу на команду, переваги командної роботи.	
2.3. Культура управління як елемент корпоративної культури та тимблдингу. Стадії розвитку організації. Згуртованість і ефективність команд. Методи прийняття управлінських рішень лідером у стратегічному та інноваційному процесі. Розгляд практичних завдань та презентацій «Професійно важливі якості керівника команди у соціокультурній сфері». Прийняття етичних рішень лідером. Тренінг у прийнятті етичних рішень.	2
2.4. Основи роботи в команді. Методика тимблдингу. Відпрацювання навичок роботи в команді. Основні типи тренінгів для лідерів. Типи і характеристики команд в організації. Плюси і мінуси різних типів команд. Умови і фактори ефективної командної роботи фахівців-землевпорядників. Тренінги з тимблдингу (напрацювання навичок згуртованості, підтримки і довіри, навичок спілкування тощо).	4
Разом за змістовий модуль 2	10
Всього	24

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1.</i>		
Лідерство та етичні засади ділових стосунків		
	1.1. Вступ до теорії і практики формування лідера. Менеджмент і лідерство: порівняльна характеристика. Керівник у сфері геодезії та землеустрою як лідер і як традиційний менеджер. Особистісні аспекти лідерства. Форми взаємовідносин між лідером і підлеглими. Лідер і група. Основні вимоги, що ставляться до лідерів і менеджерів. Есе на тему «Мій лідерський потенціал».	7
	1.2. Структура лідерства та теорії його походження. Порівняння теорій лідерства (спільні та відмінні риси). Чому і як виникає лідерство.	5
	1.3. Харизматичне лідерство. Моральні аспекти лідерства (форми етичної та неетичної поведінки лідерів). Формування етичної поведінки. Модель ефективного лідерства. Освоєння технології лідерської поведінки. Якості і поведінка особистості. Роль харизми у формуванні та діяльності лідера. Есе на тему «Комунікативні навички харизматичного лідера».	4
	1.4. Лідери нового покоління. Управлінська компетентність. Баланс адміністраторських та лідерських якостей. Визначення сукупності особистих якостей, які забезпечують успіх в управлінні землепорядною службою. Типи	6

лідерів залежно від орієнтації на образ майбутнього і практичну діяльність. Професіоналізм та особистісні характеристики лідера.	
1.5. Стилi лiдерства. Особливості прояву та наслідки шести стилів лідерства Гоулмана. Розгляд ситуацій, в яких одні стилі лідерства призводять до підвищення продуктивності в роботі, або до її спаду. Типове і специфічне в лідерстві. Аналіз лідерської поведінки менеджерів у сфері геодезії та землеустрою з метою виявлення труднощів та перепон у діяльності. Рівень суб'єктивного контролю як базовий елемент лідерства.	6
1.6. Гендерні аспекти лідерства. Перепони на шляху жінок до лідерства: феномен «скляної стелі», феномен «теплиці», бар'єр відбору.	6
1.7. Лідерство в молодіжних колективах. Лідерство і влада: спільне і відмінне. Сутність поняття «влада» і «вплив». Типи влади лідера. Реакція підлеглих на застосування влади.	4
Разом за змістовий модуль 1	38
<i>Змістовий модуль 2.</i>	
Корпоративна культура фахівців-землевпорядників та тимбілдінг	
2.1. Предмет корпоративної культури. Лідер як майстер комунікацій. Мотивування діяльності персоналу землевпорядної служби. Надання прав і делегування повноважень. Корпоративна культура землевпорядної служби в системі управління персоналом.	5
2.2. Тимбілдінг. Лідерство як риса діяльності управлінської команди. Роль керівника землевпорядної служби в розвитку етичної культури та дотриманні етичних норм. Імідж як складник діяльності управлінської команди.	4
2.3. Культура управління як елемент корпоративної культури та тимбілдіngu. Етичний клімат в організації. Етичні основи діяльності менеджера-лідера. Токсичне лідерство. Організаційна етика. Значення цінностей. Репутація організації.	5
2.4. Основи роботи в команді. Методика тимбілдіngu. Правила командної роботи. Розподіл ролей в команді. Принципи роботи в команді фахівців-землевпорядників. Написання портрета лідера-управлінця та ефективного члена команди. Особливості командотворення в сучасній соціальній організації. Есе на тему «Команда мрії».	2
Разом за змістовий модуль 2	16
Всього годин	54

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуального завдання.

6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

1. Поняття лідерства західними та вітчизняними авторами.
2. Модель ефективного лідерства в сфері геодезії та землеустрою: її особливості та прояви.
3. Інноваційна організація лідерства та її характеристика на підприємстві сучасності.
4. Характеристика базисних типів влади.
5. Традиційне лідерство в історії розвитку суспільства.
6. Теорія лідерства як функція групи.
7. Характеристики лідера-керівника на сучасному етапі розвитку.
8. Концепції харизматичного лідерства.
9. Завдання, які стоять перед лідером у сучасних умовах господарювання.
10. Особистісні та ділові якості лідерів.
11. Основні джерела влади як основи лідерства.
12. Природа та визначення лідерства у сучасному менеджменті.
13. Проблеми управління лідерством в сфері геодезії та землеустрою.
14. Роль лідера в управлінні зовнішніми зв'язками та проведення переговорів.
15. Зарубіжні дослідження психології лідерства.
16. Природа та сутність гендерного лідерства в Україні.
17. Вітчизняні дослідження психології лідерства.
18. Наукові підходи до вивчення феномена лідерства.
19. Типи підлеглих і особливості управління ними на підприємствах в умовах глобалізації.
20. Динаміка лідерства: формального та неформального статусу.
21. Способи впливу на підлеглих у сфері геодезії та землеустрою.
22. Рівні ієрархії лідерства в сучасній організації.
23. Еволюційний розвиток та історія виникнення лідерства як соціального явища.
24. Ознаки лідера у створенні системи лідерства за Демінгом.
25. Розвиток лідерства в контексті розвитку організації.
26. Лідерство в контексті керованих змін.
27. Умови створення лідерського потенціалу в сфері геодезії та землеустрою.
28. Створення компаній лідерського типу.

6.5. Перелік тем для самостійної роботи студентів

1. Лідерство і соціальне лідерство.
2. Лідерство і соціальні характеристики особистості фахівця-землепорядника.

3. Індивідуально-типологічні особливості лідерства у сучасному суспільстві.
4. Поняття лідерства в теоріях менеджменту.
5. Соціальні характеристики рис та якостей лідерів.
6. Типологія лідерства.
7. Поняття про стилі лідерства: основні класифікації.
8. Фактори, що впливають на формування стилю і типу лідерства.
9. Теорії лідерства.
10. Лідерство, влада та керівництво в сучасному суспільстві.
11. Лідерство і аутсайдерство.
12. Основні типи компетенцій лідера.
13. Етика лідера: особливості формування та реалізації.
14. Поняття ситуативного та адаптивного лідерства: специфіка сучасного змісту.
15. Інноваційна організація лідерства та її характеристика на підприємстві сучасності.
16. Професіоналізм та особистісні характеристики лідера в сфері геодезії та землеустрою.
17. Лідерство і влада: спільне і відмінне.
18. Особистісний ресурс сучасного лідера в сфері геодезії та землеустрою.
19. Гендерний аспект соціального лідерства.
20. Вплив соціальних трансформацій на формування лідерства.
21. Типове і специфічне в лідерстві.
22. Взаємодія в групі та колективі: проблема організаційної поведінки лідера.
23. Комунікативна компетентність лідера в сфері геодезії та землеустрою: характеристики та основні прояви.
24. Мотиваційні особливості формування лідерської позиції.
25. Соціальне лідерство та гендерні особливості.
26. Поняття про реальну команду та її базові ознаки.
27. Життєвий цикл команди фахівців СПГ.
28. Команда як особливий тип організації: характеристики та умови формування.
29. Теорії формування команди.
30. Особливості командотворення в сучасній соціальній організації.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання ґрунтуються на принципах студентоцентризму та індивідуально-особистісного підходу; реалізуються через навчання на основі досліджень, посилення практичної орієнтованості та творчої спрямованості у формі комбінації лекцій, практичних занять, самостійної роботи з використанням елементів дистанційного навчання, в тому числі в системі

Moodle, тренінгів, майстер-класів практикуючих менеджерів, інтерактивних методів навчання, мозковий штурм, есе, круглі столи, аналіз історій і ситуацій, портфоліо, кейсове навчання, командної та індивідуально-консультаційної роботи, робиться акцент на саморозвиток особистості та проблемно-орієнтоване навчання.

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, лекції-візуалізації, полілог, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань. Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань – індивідуальних та в групах; ділових та рольових ігор, дослідження бібліографічних довідок обраних лідерів, тренінгові вправи з тимблдингу, розбір конкретних ситуацій співпраці в команді, виконання групових проєктів.

У разі дистанційного і змішаного навчання використовуються навчальна платформа Moodle Білоцерківського НАУ, онлайні-платформи ZOOM, MicrosoftTeam, GoogleMeet, електронна пошта, мобільні додатки Viber, Telegram.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Успішність студента оцінюється шляхом проведення поточного, модульного та підсумкового контролю.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в усній та письмовій формі.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення лекційних та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру щодо вивчення програмного матеріалу дисципліни;
- виконання завдань на практичних заняттях;
- виконання індивідуальних та самостійних завдань.

Модульний контроль рівня знань передбачає виявлення рівня опанування студентом матеріалу змістового модуля та вміння застосувати теоретичні знання для вирішення практичної ситуації.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється на заліку.

9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані командні проекти, зроблені доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного контролю засобом оцінювання є контрольна робота. Контроль здійснюється за трьома складовими: лекційною (теоретичною), практичною (проблемні завдання) та самостійною роботою.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75% завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60% завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявляє вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтувати твердження та висновки, недостатньо впевнено орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60% завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища,

	факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.
--	--

Підсумкова оцінка дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як сума балів з поточного, модульного та підсумкового контролю.

Сума балів з поточного контролю визначається як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

К р и т е р і ї о ц і н ю в а н н я з а д в о р і в н е в о ю ш к а л о ю

П і д ч а с п р о в е д е н н я з а л і к у н а в ч а л ь н і д о с я г н е н н я с т у д е н т і в о ц і н ю ю т ь с я з а д в о р і в н е в о ю ш к а л о ю: з а р а х о в а н о, н е з а р а х о в а н о.

О ц і н к а « з а р а х о в а н о » (6 0 – 1 0 0 б а л і в) с т а в и т ь с я с т у д е н т о в і, я к и й в и я в и в з н а н н я о с н о в н о г о н а в ч а л ь н о г о м а т е р і а л у в о б с я з і, н е о б х і д н о м у д л я п о д а л ь ш о г о н а в ч а н н я і м а й б у т ь н ь о ї р о б о т и з а ф а х о м, з д а т н и й в и к о н у в а т и з а в д а н н я, п е р е д б а ч е н н і п р о г р а м о ю, о з н а й о м л е н и й з о с н о в н о ю р е к о м е н д о в а н о ю л і т е р а т у р о ю; п і д ч а с в и к о н а н н я з а в д а н ь п р и п у с к а є т ь с я п о м и л о к, а л е д е м о н с т р у є с п р о м о ж н і с т ь і х у с у в а т и.

О ц і н к а « н е з а р а х о в а н о » (1 – 5 9 б а л і в)

ставиться студентові, який допускає принципіві помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C	Задовільно	
64–74	D		
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint.
2. Відеоматеріали за відповідними темами дисципліни.

Технічні засоби:

1. ПК.
2. Принтер.
3. Мультимедійне обладнання.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Сергеева Т. В., Фестеу Д., Роунтрі Г. Лідерство і командна робота: навч. посібник. Харків: ХНУБА, 2014. 124 с.

2. Нестуля О. О., Нестуля С. І. Основи лідерства. Наукові концепції (середина ХХ ст. – початок ХХІ ст.): навч. посіб. Полтава: ПУЕТ, 2016. 375 с.

3. Психологія тимбілдингу: навч. посібник / Романовський О. Г., Шаполова В. В., Квасник О. В., Гура Т. В.; за заг. ред. Романовського О. Г., Калашникової С. В. Харків: Друкарня Мадрид, 2017. 92 с.

4. Теорія і практика формування лідера: навч. посібник / О. Г. Романовський, Т. В. Гура, А. Є. Книш, В. В. Бондаренко. Харків, 2017. 100 с.

5. Гринчук Ю. С., Хахула Л. П., Хахула Б. В. Лідерство та командотворення. Методичні вказівки для підготовки та організації практичних занять та самотійної

роботи студентів освітнього рівня (ОР) «Бакалавр» усіх форм навчання. Біла Церква, 2018. 65 с.

6. Лідерство та командотворення. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни студентами освітнього ступеня (ОС) «Бакалавр» усіх форм навчання / Б.В. Хахула, Л.П. Хахула. Біла Церква, 2023. 110 с.

Додаткова література

1. Аппело Юрген Менеджмент 3.0. Agile-менеджмент. Лідерство та управління командами. Фабула, 2019. 464 с.

2. Адізес І. Ідеальний керівник. Чому ним неможливо стати? К.: Наш формат, 2017. 288 с.

3. Адізес І. Командне лідерство. Як порозумітися з будь-яким менеджером. К.: Наш формат, 2018. 304 с.

4. Джим Коллінз. Від хорошого до величного. К.: Наш формат, 2017. 368 с.

5. Нежинська О. Лідерство та керівництво. Психологічний дискурс. Олді-Плюс, 2020. 264 с.

6. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Карманенко В. В. Основи лідерства. Тренінг лідерських якостей та практичних навичок менеджера: навч. посіб. К.: Знання, 2013. 287 с.

7. Розвиток лідерства / Л. Бізо, І. Ібрагімова, О. Кікоть, Є. Барань, Т. Федорів; за заг. ред. І. Ібрагімової. К.: Проект «Реформа управління персоналом на державній службі в Україні», 2012. 400 с.

8. Рубенштейн Д. Бути лідером. Мудрість від тих, хто змінив правила гри. Лабораторія, 2021. 448 с.

9. Теорія і практика формування команди. Журнал «Методист» (вкладка). №3. 2014. 40 с.

10. Федоренко Ю. О. Тренінг командотворення. Тренінгові технології у роботі психологічної служби вищого навчального закладу: навч. посіб. / за наук. ред. Н. О.Євдокимової. Миколаїв: Іліон, 2013. 558 с.

11. Скібіцька Л. І. Лідерство та стиль роботи менеджера: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 192 с.
URL: <https://textbook.com.ua/menedzhment/1473451645>

12. Чжо Д. Становлення менеджера. Book Chef, Форс, 2020. 352 с.

13. Федоренко Ю. О. Тренінг командотворення. Тренінгові технології у роботі психологічної служби вищого навчального закладу:

навч. посіб./ за наук.ред. Н. О.

Євдокимової. Миколаїв: Іліон, 2013. 558 с.

14. Скібіцька Л. І. Лідерство та стиль роботи менеджера: навч. посіб.

Київ: Центр учбової літератури, 2009. 192 с.

URL:<https://textbook.com.ua/menedzhment/1473451645>

15. Апело Юрген Менеджмент 3.0. Agile-менеджмент. Лідерство та управління командами. Фабула, 2019. 464 с.

16. Чжо Д. Становлення менеджера. Book Chef, Форс, 2020. 352 с.